

Σχέδια Συν-Εργασίας και Δράσης στην Τηλεκπαίδευση

Μαριάννα Βιβίτσου
ΜEd, ΕΑΠ
Καθηγήτρια Αγγλικής γλώσσας
αποσπασμένη στο Π.Ι.
animavit@sch.gr
www.animavit.blogspot.com

Δημήτρης Κονετάς
Μηχ/κός Η.Υ. & Πληροφορικής,
Υποψήφιος διδάκτωρ
ΠΤΝ Πανεπιστημίου Ιωαννίνων
dkonetas@teiep.gr
dkonetas@yahoo.com

Νίκη Λαμπροπούλου
Δασκάλα, Υποψήφια Διδάκτωρ,
Πανεπιστήμιο South Bank, Λονδίνο
niki@lambropoulos.org
nikilambropoulos.org

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Οι εξελίξεις στην εκπαίδευση του 21^{ου} αιώνα απαιτούν τον επαναπροσδιορισμό του τρόπου προσέγγισης της γνώσης και, επομένως, της διδακτικής διαδικασίας. Οι σύγχρονες ψυχο-παιδαγωγικές θεωρίες υποστηρίζουν ότι η μάθηση δεν είναι απλά μια αθροιστική διαδικασία ένταξης νέων πληροφοριών στον εγκέφαλό μας. Αντίθετα, πρόκειται για μια διαδικασία σταδιακής οικοδόμησης νοητικών σχημάτων με βάση την προηγούμενη εμπειρία μας και μέσω της επικοινωνίας και αλληλεπίδρασης στο κοινωνικό περιβάλλον μας. Αναπόφευκτα, οι εκπαιδευτικοί καλούμαστε να αναπτύξουμε νέες δεξιότητες και να ενσωματώσουμε και έμμεσες διδακτικές πρακτικές στο πρόγραμμά μας για να βελτιώσουμε την αποτελεσματικότητά του. Μ' αυτόν τον τρόπο, οι μαθητές/τριες μας θα μπορέσουν να συμμετάσχουν σε ομάδες για την παραγωγή συγκεκριμένου αποτελέσματος, π.χ. την δημιουργία ενός ιστολογίου ή το ανέβασμα μιας θεατρικής παράστασης. Επιπλέον, μέσα σ' αυτό το πλαίσιο θα προσεγγίσουν τη μάθηση εμπειρικά και συνεργατικά, δουλεύοντας πάνω σε συγκεκριμένο σχέδιο δράσεων, και αναπαράγοντας έτσι τη φυσική διαδικασία απόκτησης της γνώσης.

Το τηλεμάθημα 'Μέθοδος Σχεδίων Εργασίας', που προσφέρεται μέσω της ασύγχρονης πλατφόρμας Moodle του Πανελληνίου Σχολικού Δικτύου (www.sch.gr – <http://e-learning.sch.gr>) σε όλους τους εκπαιδευτικούς-χρήστες, έχει στόχο να παρέχει το απαραίτητο θεωρητικό υπόβαθρο και την κατάλληλη πρακτική άσκηση στους συμμετέχοντες/εκπαιδευόμενους ώστε να μπορούν να προσαρμόσουν τη διδασκαλία τους στις νέες ανάγκες. Παράλληλα, με την αξιοποίηση των εργαλείων του συνεργατικού συστήματος διαχείρισης μάθησης Moodle, οι συμμετέχοντες θα έχουν την ευκαιρία να βελτιώσουν τις διαδικτυακές, καθώς και τις συνεργατικές-διαδραστικές δεξιότητές τους. Η εισήγηση αυτή έχει στόχο να παρουσιάσει το σκεπτικό που οδήγησε στο σχεδιασμό του συγκεκριμένου τηλεμαθήματος, βασισμένη πάνω σε δύο άξονες: τις σύγχρονες ανάγκες που δημιουργούνται την εποχή της Τεχνολογίας, της Επικοινωνίας και της Συνεργασίας και την παιδαγωγική προσέγγιση, δηλαδή την φιλοσοφία, τον αρχικό σχεδιασμό και τον προγραμματισμό εργασιών σύμφωνα με αρχές και μεθόδους που στηρίζονται στη συνεργατική μάθηση μέσω της συμμετοχής σε διαδικτυακές κοινότητες πρακτικής.

ΛΕΞΕΙΣ – ΚΛΕΙΔΙΑ

σχέδια εργασίας, μεταγνώση, ενεργός συμμετοχή, βιωματική μάθηση, διαδικτυακές κοινότητες, τηλεκπαίδευση

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Οι εξελίξεις στην εποχή της Τεχνολογίας, της Επικοινωνίας και της Συνεργασίας δημιουργούν νέες ανάγκες στον τομέα της εκπαίδευσης. Οι νέες ανάγκες συνδέονται με την αξιοποίηση ψηφιακών και διαδικτυακών εργαλείων για τη διευκόλυνση της διδασκαλίας και της μάθησης. Αφετέρου αφορούν την προσέγγιση της ίδιας της γνώσης μέσα σε κοινωνικό-διαδραστικό-συνεργατικό πλαίσιο που ευνοεί την ανακάλυψη και σταδιακή οικοδόμηση εμπειριών και νοητικών σχημάτων. Η σύγχρονη αυτή τάση στον τομέα της ψυχο-παιδαγωγικής επιστήμης αυτόματα δημιουργεί τις προϋποθέσεις για υιοθέτηση μεθόδων που υποστηρίζουν την ένταξη έμμεσων διδακτικών πρακτικών, εναλλακτικών και συμπληρωματικών ως προς την παραδοσιακή 'μετωπική' διδασκαλία. Η μέθοδος project, παρότι προέρχεται από χώρους μη-εκπαιδευτικούς, αποτελεί μια αξιόλογη εναλλακτική διδακτική πρόταση και παράλληλα μια παιδαγωγική καινοτομία, καθώς προωθεί τις αρχές που αναφέρθηκαν παραπάνω.

Η υιοθέτηση της μεθόδου στη διδακτική πρακτική προκύπτει από την ανάγκη ύπαρξης εναλλακτικών προτάσεων, όπως αναφέρεται και στα επίσημα έγγραφα που καθορίζουν το θεσμικό πλαίσιο στην εκπαίδευση (ΦΕΚ 303 & 304/13-3-2003). Σύμφωνα με τη σύγχρονη βιβλιογραφία, μέσω της οργανωμένης δράσης σε ατομικό και συλλογικό επίπεδο τα σχέδια εργασίας (projects) παρέχουν γόνιμο έδαφος για την απόκτηση της γνώσης βιωματικά (Ματσαγγούρας, 2003). Επιπλέον, το πλαίσιο αυτό επιτρέπει τη σταδιακή αυτονόμηση του μαθητή-αυριανού πολίτη, που καθιστά εφικτή και αποτελεσματική τη δια βίου μάθηση. Η ενημέρωση των εκπαιδευτικών σχετικά με τις αρχές και προσεγγίσεις που χαρα-

κτηρίζουν τη μέθοδο αλλά και η διαμόρφωση προτάσεων καλής διδακτικής πρακτικής είναι ένας βασικός στόχος του τηλεμαθήματος 'Μέθοδος Σχεδίων Εργασίας' που παρέχεται στην πλατφόρμα ασύγχρονης τηλεεκπαίδευσης του Πανελληνίου Σχολικού Δικτύου (ΠΣΔ). Στη διάρκεια της ανάπτυξης του σχεδιασμού του, ωστόσο, διαμορφώνεται σταδιακά ένας επιπλέον στόχος: η δημιουργία παιδαγωγικού σεναρίου που οδηγεί σε μια πρόταση ολοκληρωμένου προγράμματος τηλεεκπαίδευσης. Παραδείγματα καλής εφαρμογής παρόμοιων προγραμμάτων σε διεθνές επίπεδο (ΗΠΑ, Καναδάς, Αυστραλία) αναδεικνύουν την ανάγκη ύπαρξης συγκεκριμένης φιλοσοφίας και σχεδιασμού τόσο για το περιβάλλον διαχείρισης μάθησης (ΣΔΜ) όσο και για τα εργαλεία που προσφέρει.

Η ταχεία ανάπτυξη προγραμμάτων τηλεεκπαίδευσης παγκόσμια και η αξιοποίησή της ως μέσου διαρκούς επιμόρφωσης και κατάρτισης οφείλεται στην δυνατότητα πρόσβασης που παρέχεται στους χρήστες ανεξάρτητα από τους χωροχρονικούς περιορισμούς που δημιουργούν οι γεωγραφικές αποστάσεις και η απουσία ελεύθερου χρόνου. Πιστεύοντας στη δυναμική που αναπτύσσεται με την αξιοποίηση της τηλεεκπαίδευσης για την ελληνική εκπαιδευτική πραγματικότητα, στο άρθρο αυτό θα αναφερθούμε στο σκεπτικό που πρέπει να υποστηρίζει την απόπειρα ενσωμάτωσης της αρχής της αυτονόμησης σε κοινωνικό πλαίσιο. Για το λόγο αυτό, οι προτάσεις που θα ακολουθήσουν λαμβάνουν υπόψη τις τρεις παραμέτρους που καθορίζουν τη σύγχρονη εκπαίδευση, την παιδαγωγική, την τεχνική και τη θεσμική (Κονετάς, 2002), και βασίζονται στη σύγχρονη βιβλιογραφία, σε έρευνες και στην προσωπική εμπειρία μας.

ΟΙ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ 21^{ου} ΑΙΩΝΑ

Παράγοντες διαμόρφωσης της νέας πραγματικότητας

Οι συνεχείς εξελίξεις στον τομέα της τεχνολογίας και της πληροφορικής μας οδηγούν πολύ συχνά στην επαναπροσαρμογή του τρόπου που χειριζόμαστε την επικοινωνία στην προσωπική και επαγγελματική ζωή μας. Οι αλλαγές αυτές απαιτούν διαρκή ανανέωση της γνώσης. Επιπλέον, δημιουργούν μια νέα συνθήκη, όπου η ενημέρωση, η κατάρτιση και η επιμόρφωση είναι δομικά στοιχεία που ξεπερνούν τα όρια της υποχρεωτικής, μετα-υποχρεωτικής και τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Έτσι, τις τελευταίες δεκαετίες, ελληνικοί και ευρωπαϊκοί φορείς (ΥΠΕΠΘ, Council of Europe) συντάσσουν και δημοσιοποιούν έγγραφα (ΦΕΚ 303 & 304/13-3-2003, Common European Framework for Languages (CEF)) που εμπεριέχουν τη δια βίου εκπαίδευση ως βασικό άξονα. Η δια βίου εκπαίδευση αποτελεί επίσης το βασικό στόχο σχεδιασμού προγραμμάτων επιμόρφωσης επίσημων οργανισμών στην Ελλάδα και το εξωτερικό (π.χ. Ινστιτούτο Διαρκούς Εκπαίδευσης, Κατάρτισης και Επιμόρφωσης (ΙΔΕΚΕ), Γενική Γραμματεία Επιμόρφωσης Ενηλίκων, European Centre for Modern Languages (ECML), CEDEFOP). Στο πλαίσιο αυτό η παραδοσιακή εκπαίδευση καθίσταται ανεπαρκής, καθώς αντιμετωπίζει την παιδαγωγική διαδικασία ως απόπειρα απλής μετάδοσης γνώσεων. Όμως ο όγκος των πληροφοριών και οι σύγχρονες τάσεις επιβάλλουν την υιοθέτηση μιας πιο ενεργού και ολιστικής αντιμετώπισης της μάθησης, την συνεργασία, την συμμετοχή στην έρευνα, την ανακάλυψη της πληροφορίας, την αποδοχή ή την απόρριψη της. Επομένως, είναι αναγκαία η συμπλήρωση της δασκαλοκεντρικής προσέγγισης σε όλες τις εκπαιδευτικές βαθμίδες με ένα μοντέλο που επιτρέπει στο μαθητή-εκπαιδευόμενο να αναπτύξει δεξιότητες κριτικής επεξεργασίας των νέων δεδομένων. Στο πλαίσιο αυτό η γνώση οικοδομείται μέσω της συνεργασίας σε ατομικό και συλλογικό επίπεδο και της αξιολόγησης παλαιών και νέων εμπειριών. Εύλογα, η διαδικασία αυτή ευνοεί την σταδιακή αυτονόμηση του μαθητή-εκπαιδευόμενου από τον δάσκαλο-εκπαιδευτή, διευκολύνοντας έτσι τη δυναμική διαμόρφωση της ταυτότητας, δηλαδή του προσωπικού και του επαγγελματικού προφίλ, του ατόμου.

Δια βίου Εκπαίδευση: Θεωρητικές αρχές

Ο όρος αυτονομία συνδέεται με την πολιτική θεωρία (Benson, 2002) και έχει ερμηνευτεί με διαφορετικούς τρόπους: ως ανθρώπινο χαρακτηριστικό, πολιτικό μέτρο ή εκπαιδευτικό κίνημα. Όσον αφορά την αυτονομία στη μάθηση οι ορισμοί (Benson, 1997, Dickinson, 1987, Holec, 1980, Little, 1997) που έχουν κατά καιρούς αποδοθεί στον όρο συσχετίζονται με:

- Την ανάληψη πρωτοβουλίας
- Τη στάση (αντιλήψεις, ιδεολογία) απέναντι στη διαδικασία και το περιεχόμενο της μάθησης,
- Τη λήψη αποφάσεων και πραγματοποίησή τους, και
- Την αναγνώριση των δικαιωμάτων του μαθητή-εκπαιδευόμενου στο εκπαιδευτικό σύστημα

Σήμερα ο όρος χρησιμοποιείται πλέον ευρύτερα στα επίσημα έγγραφα (Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών (ΔΕΠΠΣ): ΦΕΚ 303 & 304/13-03-2003), παρά το γεγονός ότι η θεσμοθετημένη εκπαίδευση είναι ένα αυστηρά δομημένο πλαίσιο που τυπικά αφήνει ελάχιστα περιθώρια παρέμβασης στους συμμετέχοντες και, ιδιαίτερα, στους εκπαιδευόμενους (Παπακωνσταντίνου, 1996). Όμως η ανάγκη προσαρμογής των αναλυτικών προγραμμάτων στα νέα δεδομένα οδηγεί στην ενσωμάτωση της 'αυτονομίας' ως βασικού άξονα της φιλοσοφίας που καθορίζει την παιδαγωγική διαδικασία (ΦΕΚ

303/13-3-2003). Έτσι δημιουργείται η προοπτική διαπραγμάτευσης του περιεχομένου και του τρόπου μάθησης σε δημοκρατικότερους εκπαιδευτικούς οργανισμούς. Σ' αυτό το πλαίσιο η αυτονομία είναι μια διαδικασία που εξελίσσεται δυναμικά και δια βίου και βρίσκεται σε συνεχή αλληλεπίδραση με τους τρεις βασικούς παράγοντες-στόχους (Vivitsou, 2004): την ανάπτυξη της κοινωνικο-πολιτικής συνείδησης, την γνωστική ανάπτυξη, και την ανάπτυξη/βελτίωση της αυτό-συνείδησης

Σχήμα 1: Θεωρητικό μοντέλο σταδιακής αυτονομίας

Όπως φαίνεται στο Σχήμα 1, η πορεία προς τη μάθηση συνδέεται οργανικά με την ενίσχυση της επίγνωσης του άμεσου και ευρύτερου περιβάλλοντος, ενώ η βελτίωση της αυτό-συνείδησης αποτελεί θετικό κίνητρο για τη θετική εξέλιξη της διαδικασίας. Η αυτονομία αναπτύσσεται σταδιακά σε περιβάλλον αλληλεπίδρασης και καθώς βρίσκεται σε αλληλεξάρτηση με τους παράγοντες που αναφέραμε παραπάνω συντελεί στη διαμόρφωσή τους. Το προτεινόμενο μοντέλο βασίζεται στις κοινωνικο-γνωστικές θεωρίες της μάθησης, του εποικοδομισμού και του κοινωνικού εποικοδομισμού, που θεμελιώθηκαν και αναπτύχθηκαν στο έργο των Piaget (1972), Vygotsky (1978), Dewey (1952), Bandura (1986) και Bruner (1991). Η πληροφορία γίνεται αντιληπτή από τον καθένα μας ξεχωριστά και τακτοποιείται στον εγκέφαλό μας, όπου και αναθεωρείται, με βάση τη φύση των νέων δεδομένων και τις ήδη υπάρχουσες εμπειρίες και γνώσεις μας. Η γνώση 'οικοδομείται' / 'κατασκευάζεται' στη διάρκεια αλληλεπίδρασης, π.χ. μέσω της επικοινωνίας με άλλους ανθρώπους, όταν ανταλλάσσουμε απόψεις και ιδέες τις οποίες προσπαθούμε να ερμηνεύσουμε ανάλογα με τις προϋπάρχουσες αντιλήψεις μας και τα νοητικά μας σχήματα¹. Στη διάρκεια οικοδόμησης νέων ιδεών-γνώσης μετέχουμε στην εξής διαδικασία: συλλογή πληροφοριών- σχηματισμός υπόθεσης- μετασχηματισμός των δεδομένων- σχηματισμός νέας υπόθεσης- λήψη αποφάσεων.

Το μοντέλο σταδιακής αυτονομίας βασίζεται επίσης στη θεωρία που υποστηρίζει ότι η μάθηση συντελείται σε συγκεκριμένο κοινωνικο-πολιτισμικό πλαίσιο μέσω δραστηριοτήτων που διαπραγματεύονται αυθεντικές καταστάσεις (εντός πλαισίου μάθησης) (Lave et al, 1991). Έτσι η γνώση διαμορφώνεται με την ανάπτυξη και τη χρήση γνωστικών εργαλείων που παράγονται από την κοινότητα (Κοινότητα της Πρακτικής) που σχηματίζεται (Brown et al, 1989). Τα μέλη της κοινότητας αρχικά συμμετέχουν περιφερειακά, μπορούν όμως να αναλάβουν πιο κεντρικούς ρόλους, καθώς γίνονται πιο 'ειδικοί' ως προς το γνωστικό πεδίο που συντηρεί το συγκεκριμένο πλαίσιο (αρχή της Νόμιμης Περιφερειακής Συμμετοχής: Lave & Wenger, 1991). Μ' αυτό τον τρόπο 'θεμελιώνεται' το δικαίωμα του εκπαιδευόμενου να αναπτύξει δυναμική και εξελικτική σχέση με τη μάθηση με διαλεκτικό τρόπο στο περιβάλλον όπου εμπλέκεται. Απαραίτητες προϋποθέσεις είναι η ενεργός συμμετοχή, η συνεργασία, η θετική στάση προς τη μάθηση, η λήψη αποφάσεων σε ατομικό και συλλογικό επίπεδο και η εφαρμογή τους, δηλαδή η αυτόνομη δράση του εκπαιδευόμενου.

Οι νέες δεξιότητες

Η αυτόνομη μάθηση συνδέεται με την ικανότητα του εκπαιδευόμενου να ρυθμίζει το περιεχόμενο και τους στόχους της μάθησης, το χρόνο ενασχόλησής του με το γνωστικό αντικείμενο, τον τόπο κλπ. (Benson, 1997, Chamot, 1987, Garrison & Anderson, 2003, Ματσαγγούρας, 2003, Tudor, 1996, Wenden, 1991, Williams & Burden, 1997). Παράλληλα, προϋποθέτει τη διαρκή προσπάθεια σχεδιασμού- δοκιμής και ελέγχου- επιλογής- αναθεώρησης- αξιολόγησης της κατάστασης στην οποία εμπλέκεται ο εκπαιδευόμενος. Μέσα από αυτή τη διαδικασία αναστοχασμού επιτυγχάνεται ένα βαθύτερο επίπεδο μεταγνώσης (δηλαδή επίγνωσης της γνώσης) (Βιβίτσου κ.ά., 2006α). Επομένως, στο πλαίσιο της αυτορυθμιζόμενης μάθησης η επιλογή κατάλληλων στρατηγικών για την επίλυση προβλημάτων για την κατανόηση πληροφοριών, την αναθεώρηση ιδεών και απόψεων, τη λήψη αποφάσεων, την οργάνωση της μάθησης με βάση τις προτεραιότητες και τις ανάγκες μας, την αντιμετώπιση των συ-

¹ Σύμφωνα με τους Anderson & Pearson (1988) τα νοητικά σχήματα είναι η ήδη αποκτηθείσα γνώση που βρίσκεται αποθηκευμένη στη μνήμη μας.

γκρούσεων που δημιουργούνται μέσα στο πλαίσιο της ομάδας, την κατάλληλη επεξεργασία δεδομένων, την αυτό-διαχείριση της μαθησιακής πορείας είναι κρίσιμη. Η εξέλιξη των δεξιοτήτων είναι δυναμική και ασύμμετρη ως προς τους περιορισμούς που επιβάλλει ο χρόνος, επομένως η κατηγοριοποίησή τους βάση των ηλικιακών παράγοντα είναι ασύμβατη. Ωστόσο, παρακάτω επιχειρούμε σχηματικά μια τέτοια 'ταξινόμηση' για να κατανοήσουμε έτσι καλύτερα την πορεία προς την μάθηση, λαμβάνοντας υπόψιν τις ανάγκες όπως διαμορφώνονται στον 21^ο αιώνα. Έτσι έχουμε τρεις βασικές κατηγορίες δεξιοτήτων:

- **Τις μεταγνωστικές** (Κωσταρίδου-Ευκλείδη, 1997), δηλαδή:
 - αναγνώριση προβλήματος,
 - επιλογή κατάλληλων διεργασιών και στρατηγικών για την επίλυσή του,
 - κατάλληλη διευθέτηση χρόνου και δραστηριοτήτων,
 - παρακολούθηση της πορείας της επίλυσης προβλήματος,
 - ευαισθησία σε ανατροφοδοτήσεις,
 - διορθωτική παρέμβαση στο αρχικό σχέδιο δράσης και
 - ολοκλήρωση του σχεδίου δράσης.
- **Τις κοινωνικο-γνωστικές** (Ματσαγγούρας, 2003), όπως:
 - Διαλεκτικής αντιπαράθεσης,
 - Συλλογικής δράσης σε συνθήκες ισοτιμίας και αλληλοσεβασμού
 - Διαχείρισης κρίσεων (προσωπικών και κοινωνικών)
 - Διερεύνησης θεμάτων
 - Αναζήτησης, εντοπισμού και επεξεργασίας πληροφοριών, και
- **Τις Διαδικτυακές Συνεργατικές - Διαδραστηκές Δεξιότητες** (Λαμπροπούλου, 2006)
 - Εμπειρία σε διεθνή συνεργασία, δικτύωση μέσω διαδικτυακού διαλόγου.
 - Εμπειρία στην κατασκευή ενός εικονικού επαγγελματικού προφίλ και συμμετοχή σε δραστηριότητες και επαγγελματικές σχέσεις.
 - Συμμετοχή σε Διαδικτυακή Κοινότητα Πρακτικής (Community of Practice).
 - Ανάπτυξη διαδικτυακών δεξιοτήτων: Οι διαδικτυακές δεξιότητες είναι κοινωνικές και επικοινωνιακές, μεταβιβάσιμες σε άλλα περιβάλλοντα. Οι δεξιότητες που χρησιμοποιούνται στην προηγμένη τεχνολογία στις διαδικτυακές κοινότητες είναι:
 - Γραπτές και επικοινωνιακές διαδικτυακές δεξιότητες.
 - Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνίας, δηλαδή χρήση τεχνολογικών εργαλείων για ανάκτηση και ανάλυση πληροφοριών, επικοινωνία και συνεργασία.
 - Δεξιότητες συνεργασίας στο διαδίκτυο.
 - Διαδραστηκές δεξιότητες (π.χ. οργανωτικές δεξιότητες όπως η επίλυση προβλήματος, επικοινωνία, μετα-ικανότητες, μαθαίνοντας πώς να μαθαίνουμε, δραστηριοποίηση άλλων χρηστών, διαχείριση γνώσης κλπ.)
 - Δεξιότητες συλλογικής επίλυσης προβλημάτων (εύρεση ιδεών, προγραμματισμός και οργάνωση, εύρεση λύσεων σε προβλήματα).

Σύμφωνα με τη Λαμπροπούλου (2006), οι διαδικτυακές διαδραστηκές δεξιότητες μπορεί να έχουν την εξής πρακτική εφαρμογή:

- δημιουργία, διανομή, ανακάλυψη και χρήση των πόρων γνώσης, δραστηριότητες και διαδικασίες μάθησης από το άτομο, την ομάδα ή την οργάνωση
- ανάπτυξη, χρήση, έλεγχο και συντήρηση των πλαισίων ικανότητας (εντός πλαισίου γνώση).
- η αξιολόγηση των ικανοτήτων των ειδικοτήτων
- η κοινωνική ικανότητα για εγγραφή, χρήση και διανομή προσωπικών στοιχείων του ατόμου αλλά και της κοινότητας
- Η δημιουργία των κατάλληλων πόρων εκμάθησης προσαρμοσμένα στις ανάγκες των μελών/χρηστών
- η υποστήριξη των χρηστών/μελών για να χτίσει τις συγκεκριμένες ικανότητες για τις ειδικότητες
- η υποστήριξη για τους χρήστες στη μάθηση για νέους τομείς και η υποστήριξη για τους ανθρώπους που παρέχουν την υποστήριξη

Η ΜΕΘΟΔΟΣ ΣΧΕΔΙΩΝ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Αρχές, προσεγγίσεις και ορολογία

Κατά την παιδαγωγική διαδικασία, η ανάπτυξη δεξιοτήτων διευκολύνεται από την ενσωμάτωση έμμεσων διδακτικών πρακτικών μέσω της υλοποίησης μικρότερης ή μεγαλύτερης κλίμακας projects. Η μέχρι τώρα εμπειρία δείχνει πως η υλοποίηση τέτοιων εγχειρημάτων καθορίζεται από κοινές διαδικα-

σίες που εντάσσονται στα πλαίσια συγκεκριμένων σταδίων (Frey, 1998). Στην ελληνική πραγματικότητα ο όρος project έχει κατά καιρούς δεχτεί ερμηνείες, όπως 'σχέδια συνεργατικής έρευνας' (όπου δίνεται έμφαση στον κοινωνικο-επιστημονικό χαρακτήρα του), 'δημιουργικές και συνθετικές εργασίες' (έμφαση στη διαδικασία) κλπ. Στην εκπαίδευση οι επικρατέστεροι όροι είναι 'σχέδιο δράσης' (Βαϊνά, 1996) και 'σχέδιο εργασίας' (Ματσαγγούρας, 2003). Ένα σχέδιο εργασίας (ΣΕ) ορίζεται ως:

«...κάθε οργανωμένη μαθησιακή δραστηριότητα, συλλογικής συνήθως μορφής, που αναπτύσσεται σε πλαίσιο ελεύθερης επιλογής με βάση προκαθορισμένο σχέδιο και αποβλέπει στη διερεύνηση, οργάνωση και διαχείριση γνώσεων, υλικών, αξιών και δράσεων οι οποίες αφορούν ολιστικές καταστάσεις της πραγματικότητας και ενδιαφέρουν άμεσα τους εμπλεκόμενους μαθητές ως άτομα ή ως μέλη κοινωνικών ομάδων.»

Ματσαγγούρας, 2003: 221

Καθώς συχνά η πρακτική εγκλωβίζεται σε παραδοσιακά μοντέλα μετωπικής διδασκαλίας, είναι αναγκαίο να δημιουργήσουμε την κατάλληλη συνθήκη για τη διασφάλιση της αποτελεσματικότητας της μεθόδου, για την ανακάλυψη της γνώσης από μια κοινότητα μαθητών που συμμετέχει ενεργά και σταδιακά βελτιώνει την αυτογνωσία και την αυτονόμηση της. Έτσι, ενώ τα στάδια που προτείνονται από τον Frey (1998) (επιλογή θέματος, σχεδιασμός, έρευνα, αναζήτηση πληροφοριών, επεξεργασία, σύνθεση, παρουσίαση αποτελέσματος, αξιολόγηση) παρέχουν ένα πλαίσιο χειρισμού και συστηματοποίησης του ΣΕ, είναι αναγκαίο να εστιάσουμε στη διαδικασία οργάνωσης και υλοποίησής του (Βιβίτσου κ.ά., 2006α). Για το λόγο αυτό στη διάρκεια του σχεδιασμού θα πρέπει να λάβουμε υπόψη τα εξής πεδία: ανάλυση αναγκών (που συνδέονται με το θέμα καθαυτό και με τον ανθρώπινο παράγοντα), συλλογιστική δραστηριοτήτων, διαχείριση της εργασίας σε ομάδες, αξιολόγηση της πορείας και του αποτελέσματος.

Παραδείγματα εφαρμογής

Η αξιοποίηση της μεθόδου ΣΕ στην εκπαίδευση υποστηρίζεται στη σύγχρονη βιβλιογραφία (Ματσαγγούρας, 2003, Χρυσαιφίδης, 2000). Ο προγραμματισμός δράσης και η συλλογικότητα που προϋποθέτουν, καθώς και οι κοινωνικο-γνωστικές δεξιότητες που αναπτύσσουν οι μαθητές γεφυρώνουν το χάσμα ανάμεσα στη σχολική γνώση και τις απαιτήσεις της πραγματικής ζωής. Έτσι, οι αρχικές πληροφορίες μετατρέπονται σε ατομική και συλλογική γνώση μέσω της διαδικασίας που περιγράψαμε παραπάνω. Σήμερα, η χρήση του ΗΥ και η εξερεύνηση του διαδικτύου διευκολύνουν τη διαδικασία παραγωγής συλλογικού έργου και προσθέτουν μία ακόμη αξία: την ανάπτυξη των δεξιοτήτων του 21^{ου} αιώνα.

Στα σχέδια εργασίας που παραθέτουμε αποτυπώνεται χαρακτηριστικά η προσπάθεια αντιμετώπισης της γνώσης και των συμμετεχόντων ολιστικά, σε περιβάλλον που ευνοεί την ανάπτυξη της κοινωνικοπολιτικής συνείδησης και της αυτό-συνείδησης. Πρόκειται για τα σχολικά προγράμματα περιβαλλοντικής εκπαίδευσης Προστασία Απειλούμενων Πουλιών Ηπείρου (ΠΑΠΗ) (<http://4tee-ioann.ioa.sch.gr/>) και Χαρτογράφηση Αποτύπωση γεωΓραφικών Τοπικών Ηπειρωτικών Στοιχείων (ΧΑΡΤΗΣ) (εικ. 1 & 2) που πραγματοποιήθηκαν στο 4^ο ΤΕΕ Ιωαννίνων και που θα χρησιμοποιηθούν στο τηλεμάθημα στο πλαίσιο της μελέτης περιπτώσεων για ανάλυση και εξαγωγή συμπερασμάτων. Η επιλογή της μεθόδου ΣΕ στα συγκεκριμένα προγράμματα θεωρήθηκε αναγκαία, καθώς για την υλοποίησή τους ήταν απαραίτητα τα παρακάτω χαρακτηριστικά:

- Χρήση στοιχείων από όλες τις άλλες μεθόδους που έχουν προταθεί και χρησιμοποιούνται στα πλαίσια των προγραμμάτων ΠΕ (μελέτη περίπτωσης, επίλυση προβλήματος, προσομοίωση-παιχνίδι ρόλων) (Pata et al, 2003)
- Διεπιστημονική προσέγγιση των θεμάτων.
- Συσχετισμός διδασκτέου με την καθημερινή ζωή (βλ. απόλυτη συσχέτιση ωρολογίου προγράμματος σπουδών ΤΕΕ πληροφορικής (Μαθήματα: Σχεδίαση-Ανάπτυξη Εφαρμογών, Προγραμματιστικά εργαλεία στο διαδίκτυο, Βάσεις Δεδομένων, Εφαρμογές πολυμέσων, Πληροφοριακά Συστήματα κ.ά.) με ομάδες εργασίας
- Καλλιέργεια δημιουργικής σκέψης
- Συνεργατικότητα: Οι μαθητές εργάστηκαν σε ομάδες (π.χ. ανάπτυξης πολυμεσικού, υλικού παρουσιάσεων, συλλογής υλικού σχετικού με τα αντικείμενα μελέτης των προγραμμάτων, σύνδεσης με ιστοχώρο και μεταφόρτωσης του υλικού, προετοιμασίας εκδηλώσεων – παρουσιάσεων)
- Διαφοροποιημένη διδασκαλία: κάθε μαθητής εντάχθηκε στην ομάδα εργασίας που διαπραγματευόταν θέματα σχετικά με τα δικά του ενδιαφέροντα (π.χ. τα προς «υιοθεσία» απειλούμενα πουλιά και τα γεωγραφικά και πολιτισμικά χαρακτηριστικά της περιοχής καταγωγής των μαθητών)
- Ένταξη της σχολικής ζωής στην κοινωνία. Η αλληλεπίδραση που επιδιώχθηκε με κοινωνικές ομάδες για τη διάχυση των αποτελεσμάτων έδωσε μία καινοτόμα διάσταση για το περιθωριοποιημένο απογευματινό ΤΕΕ του οποίου οι μαθητές υλοποίησαν το πρόγραμμα.

- Αυτοαξιολόγηση σε στάδια παρουσίασης του έργου της κάθε υποομάδας, καθώς και αυτό- και ετερο-αξιολόγησης (δηλ. από τους ίδιους αλλά και από τους υπόλοιπους συμμετέχοντες στο πρόγραμμα)
- Βιωματικές δραστηριότητες σε μικρές ομάδες
- Ομαδικές εργασίες σε πραγματικές περιπτώσεις
- Διδασκαλία σε διαφορετικά περιβάλλοντα (σε δάση, στην τάξη και σε εργαστήρια ηλεκτρονικών υπολογιστών, σε βιβλιοθήκες, στο κέντρο περιθαλψής άγριων ζώων «Αλκυόνη» στην Πάρο, Εργαστήριο Συστηματικής Βοτανικής Τμήματος Ανθοκομίας & Αρχιτεκτονικής Τοπίου, ΤΕΙ Ηπείρου, Τμήμα Γεωγραφίας στο Πανεπιστήμιο Αιγαίου)
- Ειδική μνεία είναι σημαντικό να γίνει:
 - στη λειτουργία των ομάδων δημιουργίας ιστοσελίδων στο ΠΑΠΗ, οι οποίες οργανώθηκαν σε πλήρη αντιστοιχία με τη μέθοδο project (Κονετάς, 2005). Η δημιουργία ιστοσελίδων από μόνη της αποτελεί μία διαδικασία που διεκπεραιώνεται με την μέθοδο (Cafolla et al, 1996), καταναμημένη σε ομάδες εργασίας (Berry, 2000) (π.χ. ομάδα επεξεργασίας κειμένου, φωτογραφιών, σχεδιασμού ιστοσελίδας, προγραμματισμού και σχεδιασμού βάσης δεδομένων).
 - στην καταλληλότητα (στο ΧΑΡΤΗ) για διαθεματική προσέγγιση των θεμάτων κυρίως λόγω της εικαστικής προσέγγισης (Legrady, 2006, Χριστοπούλου, 2006) αλλά και των δυνατοτήτων που προκύπτουν από τη χρήση γεωγραφικών πληροφοριακών συστημάτων-GIS (Ramassubramanian, 1999, Sims et al., 1997).
 - στην καταλληλότητα των GIS για οικοδόμηση της γνώσης με βάση τα προϋπάρχοντα νοητικά σχήματα (Kerski, 1999). Ως εκ τούτου επιλέχθηκε η δημιουργία θεματικών χαρτών με βάση τις επιλογές και τις προϋπάρχουσες παραστάσεις των μαθητών για δρυμούς, μοναστήρια, πληθυσμούς χωριών και παραδοσιακών πανηγυριών.

Εικ. 1. Σε ώρα Συν-εργασίας

Εικ. 2. Ο Χάρτης που δημιουργήθηκε συνεργατικά!!!

ΤΟ ΤΗΛΕΜΑΘΗΜΑ ‘ΜΕΘΟΔΟΣ ΣΧΕΔΙΩΝ ΕΡΓΑΣΙΑΣ’

Ο σχεδιασμός του περιβάλλοντος τηλεκαίδευσης του ΠΣΔ

Το τηλεμάθημα ‘Μέθοδος Σχεδίων Εργασίας’ (<http://e-learning.sch.gr/course/view.php?id=54>) (πίν. 1) προσφέρεται από το Πανελλήνιο Σχολικό Δίκτυο (ΠΣΔ) μέσω του ανοικτού λογισμικού Moodle. Πιο συγκεκριμένα, η ρεαλιστική ανάγκη για επιμόρφωση (Καζαντζή κ.ά., 2005), αλλά και για εφαρμογή καινοτομιών που να διασφαλίζουν τη βελτιστοποίηση της παρεχόμενης εκπαίδευσης οδήγησε στο διαδικτυακό μάθημα ‘Μέθοδος Σχεδίων Εργασίας’. Το ‘ΜΣΕ’ σχεδιάστηκε έτσι ώστε να δημιουργηθεί σταδιακά μια κοινότητα μάθησης και πρακτικής για εκπαιδευτικούς και μιας βάσης δεδομένων για την επίτευξη των στόχων που αναφέρθηκαν παραπάνω. Απευθύνεται δε σε όλους τους ενδιαφερόμενους χρήστες-μέλη του ΠΣΔ. Το μάθημα χωρίζεται σε 4 θεματικές ενότητες που χρονικά αντιστοιχούν σε 4 εβδομάδες και συμπεριλαμβάνει την εκπόνηση σχετικών εργασιών, τη βιωματική προσέγγιση των σχεδίων εργασίας και την αξιολόγηση της συμμετοχής των εκπαιδευόμενων σε ατομικό και ομαδικό επίπεδο.

Το περιβάλλον Moodle είναι ένα Σύστημα Διαχείρισης της Μάθησης (ΣΔΜ) του οποίου ο σχεδιασμός επιτρέπει την ανάπτυξη δεξιοτήτων σε συνεργατικό πλαίσιο. Όπως αναφέρει η Γκουνταβά (2003), η μάθηση είναι κοινωνική διαδικασία και προέρχεται από την εμπειρία της συμμετοχής μας στην καθημερινή ζωή. Οι βασικές ιδέες σχεδιασμού και ανάπτυξης της πλατφόρμας βασίζονται στις θεωρίες του

εποικοδομισμού, του κοινωνικού εποικοδομισμού, και της εντός πλαισίου μάθησης, που αναφέρθηκαν παραπάνω. Το περιβάλλον του ΣΔΜ ενισχύει τη διαμόρφωση ενός σχήματος για το πώς ένα τέτοιο μάθημα λειτουργεί, ενώ παράλληλα οι δραστηριότητες και τα κείμενα που παράγονται από την ομάδα συμμετεχόντων βοηθούν στη διαμόρφωση της συμπεριφοράς κάθε συμμετέχοντος ξεχωριστά. Με τον τρόπο αυτό αναπτύσσεται με τον καιρό μια καινούρια οπτική της γνωστικής περιοχής μέσα στην οποία τα μέλη της κοινότητας δρουν (Wenger, 1998, Turkle, 1997). Επομένως, το διαδικτυακό μάθημα αποτελεί ένα σύνθετο παράδειγμα συνεργατικής μάθησης μεταξύ των μελών της κοινότητας που σχηματίζεται. Σε αυτό το πλαίσιο η γνώση οικοδομείται σταδιακά και είναι προϊόν συμμετοχής και διαπραγματεύσεως.

Κατά τη διαδικασία ένταξης σε μια κοινότητα παρατηρούνται τα εξής 3 στάδια (Βιβίτσου κ.ά., 2006β): (α) οι Εν Δυνάμει Κοινότητες Πρακτικής (ΔΚΠ), που είναι οι κοινότητες που δεν έχουν ακόμα προχωρήσει σε καμία πράξη και δραστηριότητα (για παράδειγμα οι κοινότητες στην Τηλεκπαίδευση του Πανελληνίου Σχολικού Δικτύου), (β) οι Κοινότητες της Πράξης (ΚΠ) όπου έχει αρχίσει η διαδικασία συνοχής και ανάπτυξης της κοινότητας, και τέλος (γ) οι Κοινότητες Πρακτικής (ΚΠ), όπου οι κοινότητες είναι οργανωμένες και έχουν φτάσει στο στάδιο της αυτονομίας. Τα χαρακτηριστικά που υπάρχουν εν δυνάμει στο πρώτο στάδιο, ενεργοποιούνται στο δεύτερο και αναδεικνύονται στο τρίτο, περιγράφονται από τους Παπαργύρη και Πουλυμενάκου (2003) ως εξής:

1. Παρόθηση και προθυμία να μοιραστεί κάποιος τη γνώση του με τα άλλα μέλη της κοινότητας,
2. Αίσθηση της ταυτότητας και υποχρέωσης,
3. Δημιουργία της οργανωτικής μνήμης για την κοινότητα στο σύνολό της,
4. Ανασταλτικοί (και διευκολυντικοί) παράγοντες της ροής γνώσης, και ασυμμετρική (και συμμετρική) διανομή γνώσης,
5. Μάθηση για την κοινότητα και κατάρτιση των νεοφερμένων,
6. Επίλυση ηθικών και κοινωνικο-πολιτιστικών εμποδίων που εμποδίζουν την μάθηση,
7. Αποκάλυψη μη-κανονικών πρακτικών εργασίας ως τρόπους μάθησης,
8. Επικοινωνία γνώσης με άτυπο τρόπο (για παράδειγμα σιωπηρά),
9. Διευκόλυνση των διαδικτυακών χώρων εργασίας,
10. Καλλιέργεια εμπιστοσύνης και παραγωγή Κοινωνικού Κεφαλαίου (Social Capital),
11. Αναγνώριση στρατηγικής και λειτουργικών εμποδίων στη χρησιμοποίηση της γνώσης για να δημιουργήσει οικονομικές αξίες, και
12. Αύξηση (όπως και μέτρηση) του Διανοητικού Κεφαλαίου (Intellectual Capital, το κεφάλαιο μιας εταιρίας, ενός οργανισμού ή ενός έθνους σε γνώση, Bontis, 2002) και ενθάρρυνση ριζικών καινοτομιών.

Η Ελληνική Διαδικτυακή Εκπαιδευτική Κοινότητα (ΕΔΕΚ)

Η συνεργασία μεταξύ των εκπαιδευτικών κοινοτήτων είναι αδύνατη χωρίς τη χρήση κάποιου μέσου που να διευκολύνει την επικοινωνία, λόγω της γεωγραφικής και χρονικής απόστασης μεταξύ των εκπαιδευτικών. Η Ελληνική Εκπαιδευτική Κοινότητα με τη χρήση του διαδικτύου και των ΣΔΜ μπορεί να αμβλύνει τις αποστάσεις αυτές με στόχο τη δημιουργική συνεργασία και να μετεξελιχθεί από εν δυνάμει, σε κοινότητα της Πράξης και, τέλος, σε Κοινότητα της Πρακτικής. Στην ελληνική πραγματικότητα παρά τη σταδιακή μορφοποίηση τέτοιων διαδικτυακών σχημάτων ο κύκλος των τριών σταδίων που αναφέρθηκε παραπάνω δεν έχει ακόμη ολοκληρωθεί (Λαμπροπούλου, 2005). Όμως σύμφωνα με τα αποτελέσματα πρόσφατης έρευνας που έγινε στο πλαίσιο διδακτορικής διατριβής (Λαμπροπούλου, 2006), παιδαγωγικά σχεδιασμένες προσπάθειες με συγκεκριμένη στοχοθεσία και κινητροποίηση, που κάνουν χρήση κατάλληλων ΣΔΜ, καθώς και εργαλείων αξιολόγησης βοηθούν όχι μόνο στη δημιουργία αλλά και στην ανάπτυξη και εξέλιξη της ΕΔΕΚ. Η συμμετοχή εκπαιδευτικών στο χώρο ασύγχρονων συζητήσεων (φόρουμ) της Πανελληνίας Ένωσης Καθηγητών Αγγλικής στη Δημόσια Εκπαίδευση (ΠΕΚΑΔΕ) (www.pekade.gr/forum) (29/05-4/06/2006) με την ανταλλαγή και κατάθεση απόψεων αποτελεί ένα πρωτότυπο παράδειγμα συμμετοχής στο συγκεκριμένο πλαίσιο (Βιβίτσου κ.ά., 2006γ). Οι επισκέψεις των εκπαιδευτικών και η συμμετοχή τους στις ασύγχρονες συζητήσεις, η ενασχόληση με το θέμα και η σταδιακή διαμόρφωση εμπειριστατωμένων απόψεων – θέσεων σηματοδοτούν την ανάγκη δημιουργίας και συστηματικής οργάνωσης διαδικτυακού περιβάλλοντος για ενημέρωση, κατάθεση ιδεών και προβληματισμών, δηλαδή, όπως αναφέρθηκε παραπάνω, για συλλογική κατασκευή γνώσης μέσω της συνεργατικής μάθησης.

Το ΣΔΜ Moodle του ΠΣΔ παρέχει το περιβάλλον και τα εργαλεία που είναι απαραίτητα για το σχηματισμό και τη λειτουργία διαδικτυακών κοινοτήτων πρακτικής (ΔΚΠ). Έτσι δίνεται η δυνατότητα για δημιουργία της Ελληνικής ΔΚΠ έτσι ώστε να διατηρεί τα δομικά χαρακτηριστικά που παρατηρούνται στο τρίτο στάδιο των ΚΠ, όπως αναφέρονται από Έλληνες και ξένους ερευνητές (Cicognani, 2000,

Παπαργύρης & Πουλυμενάκου, 2003, Wenger, 1998) με σημαντική συμβολή στο χώρο, και που είναι τα εξής:

- η εκπαίδευση και οι εξελίξεις στην εκπαιδευτική πραγματικότητα, δηλ. η γνωστική περιοχή (η 'κοινή γλώσσα' επικοινωνίας που δίνει νόημα στις πράξεις των μελών της κοινότητας),
- οι συμμετέχοντες εκπαιδευτικοί, δηλ. η κοινότητα των ανθρώπων που ενδιαφέρονται για την γνωστική αυτή περιοχή και
- το διανοητικό κεφάλαιο που παράγεται, δηλ. οι πρακτικές που δημιουργούνται σε ατομικό και συλλογικό επίπεδο έτσι ώστε να διευρυνθεί η γνωστική περιοχή. Οι πρακτικές περιλαμβάνουν εργαλεία επίλυσης προβλημάτων και επικοινωνιακά μέσα, κοινά σε όλα τα μέλη.

Στόχοι του τηλεμαθήματος 'Μέθοδος Σχεδίων Εργασίας'

Η καινοτομία που εισάγεται με το τηλεμάθημα 'ΜΣΕ' είναι το παιδαγωγικό σενάριο στο οποίο βασίζεται για να καλύψει την ανάγκη συστηματοποίησης της τηλεεκπαίδευσης (Dougiamas, 2006) έτσι ώστε να διασφαλίζεται η αποτελεσματικότητά της. Για το λόγο αυτό το μάθημα 'ΜΣΕ' έχει συγκεκριμένη στοχοθεσία, πλάνο εργασίας και αξιολόγησης. Οι στόχοι του τηλεμαθήματος συνδέονται με την απόπειρα εισαγωγής της ΜΣΕ στη διδακτική διαδικασία, μιας εξαιρετικά σημαντικής καινοτομίας για την ποιότητα στην εκπαίδευση. Η υλοποίηση της μεθόδου είναι πολύπλοκη και απαιτεί σχεδιασμό και οργάνωση, ωστόσο είναι δυναμική και ανταποκρίνεται στην αβεβαιότητα της λύσης ενός προβλήματος. Για να ανταποκριθούν στις ανάγκες του πολυδιάστατου ρόλου τους (συμβούλου, ερευνητή, διευκολυντή, διαμεσολαβητή ανάμεσα στη γνώση και το μαθητή) οι εκπαιδευτικοί στην εποχή της Πληροφορίας της Επικοινωνίας και της Συνεργασίας πρέπει:

- να εξοικειωθούν με όρους και έννοιες της ΜΣΕ,
- να συνειδητοποιήσουν την σπουδαιότητα της ΜΣΕ στη διδακτική πράξη και την καθημερινή ζωή,
- να είναι ικανοί να αναλαμβάνουν την υλοποίηση ενός σχεδίου δράσης με τους μαθητές/τριές τους,
- να συμμετάσχουν στο σχεδιασμό και υλοποίηση του μαθήματος με βάση πραγματικές ανάγκες και ιδέες σχετικές με την ελληνική εκπαιδευτική πραγματικότητα,
- να αναπτύξουν δεξιότητες αυτο-οργανώσιμης μάθησης,
- να αναπτύξουν δεξιότητες συνεργατικής μάθησης, και
- να αναπτύξουν τις δεξιότητες του 21^{ου} αιώνα.

Εργαλεία και Δραστηριότητες

Η ενασχόλησή μας με τη μάθηση απορρέει μεν από την ανάγκη κάλυψης προσωπικών διανοητικών αναζητήσεων και εξεύρεσης λύσεων για προβλήματα που προκύπτουν στην τάξη, αφετέρου όμως είναι σημαντικό να έχει πρακτικό αντίκτυπο. Η πιστοποίηση των γνώσεων που αποκτούνται μέσω τηλεεκπαίδευσης βοηθά στη διαμόρφωση του επαγγελματικού προφίλ, αφού μπορεί να συμπεριληφθεί στο βιογραφικό του εκπαιδευόμενου. Ωστόσο, το πιο σημαντικό πλεονέκτημα της πιστοποίησης είναι η διασφάλιση της ποιότητας της παρεχόμενης επιμόρφωσης μέσω του διαδικτύου. Επομένως, η ενεργός συμμετοχή και η συμβολή στις ομάδες εργασίας, σημαντικός παράγοντας δημιουργίας διανοητικού κεφαλαίου, είναι οργανικά συνδεδεμένη με την αποτελεσματικότητα του τηλεμαθήματος. Η κατασκευή ενός πρότυπου επιμορφωτικού προγράμματος τηλεεκπαίδευσης εγγυάται την διαμόρφωσης ποιοτικών δεδομένων που κάνουν εφικτή την επίσημη υιοθέτησή της ως μέσου επιμόρφωσης των Ελλήνων εκπαιδευτικών. Για το λόγο αυτό στο 'ΜΣΕ' εντάσσεται σύστημα ποιοτικής αξιολόγησης της συμμετοχής που διαμορφώνεται ως εξής:

- **Εβδομάδα 1.** Ατομική εργασία 'Εισαγωγή στη Μέθοδο Σχεδίων Εργασίας' (10% της συνολικής βαθμολογίας)
- **Εβδομάδα 2.** Συγκριτική Μελέτη – Μελέτη και ανάλυση περιπτώσεων (30%)
- **Εβδομάδα 3.** Ιδέες και προτάσεις, παρουσιάσεις σχεδίων εργασίας, ενεργός συμμετοχή σε συνεντεύξεις και ομαδικές εργασίες αξιολόγησης (30%)
- **Εβδομάδα 4.** Ατομική εργασία «Σχέδιο εργασίας σε πλαίσιο» (30 %)

Στη διάρκεια του τηλεμαθήματος η γνώση οικοδομείται σταδιακά με τη χρήση των εργαλείων που παρέχει το λειτουργικό. Για το λόγο αυτό οι δραστηριότητες σχεδιάζονται έτσι ώστε να παρέχουν τη δυνατότητα:

- Γνωριμίας των συμμετεχόντων μεταξύ τους, και εξοικείωσης με το πλαίσιο στο οποίο εντάσσεται ο καθένας
- Εναλλαγής ρόλων

- Δημιουργίας περιβάλλοντος αλληλεπίδρασης
- Διαπραγμάτευσης του περιεχομένου της μάθησης

Επιπλέον, τα εργαλεία που χρησιμοποιούνται επιτρέπουν την ολιστική προσέγγιση της γνώσης, καθώς συνδυάζουν την από πάνω προς τα κάτω (από τις ιδέες, τη θεωρία προς την εφαρμογή, τις δραστηριότητες top-down) και ταυτόχρονα την από κάτω προς τα πάνω (bottom-up) προσέγγιση της μάθησης.

Μεταξύ άλλων, τα εργαλεία του ΣΔΜ περιλαμβάνουν:

- Προσωπικό προφίλ (δημιουργία προσωπικού σεναρίου: εκκίνηση συμμετοχής, διαμόρφωση διαδικτυακής ταυτότητας)
- Πηγές πληροφοριών (δημιουργία, διανομή, ανακάλυψη και χρήση των πόρων γνώσης)
- Ομαδική εργασία - wikis (π.χ. γλωσσάρι: δημιουργία κατάλληλων πόρων εκμάθησης προσαρμοσμένων στις ανάγκες των μελών/χρηστών)
- Ασύγχρονες συζητήσεις (forum) (εμπειρίες, απορίες, προτάσεις: δραστηριότητες και διαδικασίες μάθησης από το άτομο και τα μέλη της ομάδας)
- Σύγχρονες συζητήσεις (chat) σε πραγματικό χρόνο (π.χ. συνεντεύξεις με ειδικούς: χρήση ανθρώπινων πόρων γνώσης)

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Οι Νέες Τεχνολογίες άλλαξαν ριζικά την καθημερινότητα του ατόμου σε πολύ μικρό χρονικό διάστημα. Οι Τεχνολογίες των Πληροφοριών και της Επικοινωνίας άνοιξαν το δρόμο για νέες μορφές αναζήτησης και διακίνησης της πληροφορίας. Όμως οι τεχνολογικές εξελίξεις δεν συνεπάγονται αυτόματα τη κατάκτηση της γνώσης. Υπάρχουν πολλοί παράγοντες που επηρεάζουν την επιτυχή δημιουργία ενός διαδικτυακού μαθήματος που δεν εξαρτάται αποκλειστικά από την επιλογή του κατάλληλου Συστήματος Διαχείρισης Μάθησης. Το σύστημα διαχειρίζεται μεν τις πληροφορίες και δίνει τη δυνατότητα για συγκέντρωση πηγών, καλύπτοντας έτσι την ανάγκη διαμόρφωσης τράπεζας υλικού για επεξεργασία. Παρ' όλα αυτά, η απλή μεταφόρτωση αρχείων δεν οδηγεί στη συνεργατική μάθηση. Χρειάζεται, επιπλέον, συλλογιστική, προσεκτική οργάνωση και παρώθηση για να ενεργοποιηθεί η συμμετοχή και να κατακτηθεί ο βασικός στόχος της τηλεκπαίδευσης: της συλλογικής οικοδόμησης της γνώσης μέσω της συνεργασίας στις κοινότητες που σχηματίζονται διαδικτυακά.

Σύμφωνα με τον Bloom (1956), η μάθηση ξεκινά με την επίγνωση της ύπαρξης πληροφοριών για επεξεργασία και κατασκευή της γνώσης. Όμως, οι Νέες Τεχνολογίες δημιούργησαν την ανάγκη για ανανέωση των δεξιοτήτων που συμβάλλουν στην οικοδόμησή της. Οι δεξιότητες, μεταγνωστικές, κοινωνικο-γνωστικές, και διαδικτυακές- συνεργατικές - διαδραστικές, αλλά και ο υπεύθυνος ρόλος του η-εκπαιδευτή και η συνεργατική προσέγγιση της γνώσης είναι τα στοιχεία που αναδεικνύουν την ιδιαιτερότητα του 21^{ου} αιώνα και που διευκολύνουν την μάθηση. Ωστόσο, για να μπορέσει η τηλεκπαίδευση να παίξει ουσιαστικό ρόλο στον τομέα της επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών και να συντελέσει στην αλλαγή που επιχειρείται στο εκπαιδευτικό σκηνικό στη χώρα μας, είναι απαραίτητη η εφαρμογή πλοτικών προγραμμάτων βασισμένων σε κατάλληλο σχεδιασμό. Το τηλεμάθημα 'Μέθοδος Σχεδίων Εργασίας' στηρίζεται σε αρχές και προσεγγίσεις που αναγνωρίζουν την αναγκαιότητα ανάπτυξης των νέων δεξιοτήτων. Ο σχεδιασμός του ενθαρρύνει την αξιοποίησή τους από όλους τους συμμετέχοντες στο περιβάλλον του συστήματος, αλλά και σε πρακτικό επίπεδο, στο περιβάλλον της τάξης. Έτσι, συνδυάζοντας τους παράγοντες όραμα- ικανότητα/ δεξιότητα- κίνητρο- πηγές πληροφοριών- σχέδιο δράσης (Butler, 2006) το 'ΜΣΕ' αποτελεί ένα πρότυπο μάθημα τηλεκπαίδευσης που έχει στόχο να συνεισφέρει στη διαδικασία της αλλαγής. Γι' αυτό το λόγο θέτει έναν επιπλέον στόχο: να ανοίξει το δρόμο για τη διαμόρφωση περαιτέρω προτάσεων ολοκληρωμένων προγραμμάτων τηλεκπαίδευσης που θα οδηγήσουν στη δημιουργία πλαισίου για τη θεσμική κατοχύρωση τόσο των τηλεκπαιδευόμενων όσο και των η-εκπαιδευτών.

Πίνακας I Το Τηλεμάθημα 'Μέθοδος Σχεδίων Εργασίας'

Μάθημα: Μέθοδος Σχεδίου Εργασίας (Μέθοδος Πρότζεκτ) - Microsoft Internet Explorer

Address: http://e-learning.sch.gr/course/view.php?id=94&id=off

Μέθοδος Σχεδίου Εργασίας (Μέθοδος Πρότζεκτ)

Τηλεκαλλιευση » ΜέθοδοιΠρότζεκτ

Όνομα

- Συμμετέχοντες
- Groups
- Επεξεργασία του προφίλ

Ενόλητες

1 2 3 4 5

Δραστηριότητες

- Chats
- Glossaries
- Wikis
- Απορίες
- Ομάδες συζητήσεων
- Πηγές πληροφοριών

Αναζήτηση

Αναζήτηση στις ομάδες συζητήσεων

Διαχείριση

- Επεξεργασία
- Ρυθμίσεις...
- Εκπαιδευτές...
- Συμμετέχοντες...
- Αντίγραφο ασφαλείας...
- Επικοινωνία...
- Κλίμακες...
- Βοήθεια...
- Προσωπικά αρχεία
- Αρχεία καταγραφής...
- Αρχεία...
- Βοήθεια...
- Ομάδα συζητήσεων
- οκτίκων

Μαθήματα

- Εβλβιβλιογραφία
- OpenOffice.org 1.1.4
- Εκπαίδευσης ΠΣΔ
- Πληροφορική
- Γενικά Ενδιαφέροντα
- Εισαγωγική ενότητα
- Ελληνική Γλώσσα
- Οαυμάς
- Παιδαγωγικές Μέθοδοι

Αναζήτηση μαθημάτων...
Όλα τα μαθήματα...

Περιγραφή θέματος

Μέθοδος Σχεδίου Εργασίας (Μέθοδος Πρότζεκτ)

Η Μέθοδος Πρότζεκτ έχει προταθεί από το ΥΠΕΠΘ για να χρησιμοποιηθεί στα ελληνικά σχολεία, κυρίως μέσα στα πλαίσια της ευελιξίας ζώνης. Το μάθημα ΜΠ θα ξεκινήσει επίσημα την 1η Νοεμβρίου 2006.

Στόχοι του μαθήματος Μέθοδος Πρότζεκτ (ΜΠ)

Το μάθημα απαιτείται σε όλους τους εκπαιδευτικούς. Οι σκοποί του μαθήματος είναι οι εκπαιδευτικοί να

- να εξοικειωθούν με όρους και έννοιες της ΜΠ,
- να είναι ικανοί να αναλαμβάνουν τη διεύθυνση ενός σχεδίου δράσης με τους μαθητές/τριές τους,
- να συνειδητοποιούν την σημαντικότητα της ΜΠ στη διδακτική πράξη και την καθημερινή ζωή,
- να συμμετέχουν στο σχεδιασμό και υλοποίηση του μαθήματος, με βάση πραγματικές ανάγκες και ιδέες σχετικά με την ελληνική εκπαιδευτική πραγματικότητα,
- να αναπτύξουν δεξιότητες αυτο-οργανώσιμης μάθησης
- να αναπτύξουν δεξιότητες συνεργατικής μάθησης.

Διδακτικός Σχεδιασμός μαθήματος ΜΠ

Το εκπαιδευτικό υλικό θα παραχθεί με συλλογικές διαδικασίες και θα περιλαμβάνει θεωρία και πρακτικές εφαρμογές. Παραδείγματα και αργία θα υπάρχει από την πρώτη εβδομάδα. Το μάθημα ΜΠ θα έχει 4 θεματικές ενότητες που χρονικά θα αντιστοιχούν σε 4 εβδομάδες. Επίσης θα διατίθεται χρόνος για την αξιολόγηση του μαθήματος από όλους τους συμμετέχοντες. Ο χρονικός προγραμματισμός είναι: (1) Νοέμβριος - Δεκέμβριος 2006, (2) Ιανουάριος - Μάρτιος 2007 και (3) Απρίλιος - Ιούνιος 2007.

Παιδαγωγικές Αρχές

1. Η μάθηση είναι εμπειρική και βασίζεται στην εξάσκηση και ενεργοποίηση των εκπαιδευομένων.
2. Η εμπειρική μάθηση ξεκινάει από τη δράση. Το θεωρητικό πλαίσιο εμφανίζεται όταν κρίνεται απαραίτητο.
3. Η διδασκαλία έχει ως επίκεντρο τους εκπαιδευτικούς και τις ανάγκες τους καθώς και την προσαρμογή εκπαιδευτική πολιτική.
4. Ανάπτυξη μαθησιακού κλίματος για την αλληλεπίδραση εκπαιδευμένων - διδασκόντων/μαθησιακού υλικού
5. Ανάπτυξη μαθησιακού κλίματος για την αλληλεπίδραση εκπαιδευτών - εκπαιδευομένων, και εκπαιδευομένων μεταξύ τους.
6. Διδασκαλία - μάθηση που βασίζεται στην Εξεταστικότητα & Αυτο-οργανώσιμη Μάθηση, τη Συνεργατική Μάθηση, τη Μάθηση σε διαδικτυακές κοινότητες.

Χρήση ενεργητικών διδακτικών μεθόδων: βηματική μάθηση, ομάδες εργασίας, συζητήσεις, καταμερισμός ιδεών, παιχνίδι ρόλων, μελέτες περιπτώσεων, δημιουργική άσκηση και έρευνα.

Αξιολόγηση: Ατομική, Συλλογική - Προσφορά στην Ομάδα Εργασίας

Τα αποτελέσματα της επίδοσής σας θα ανακοινωθούν μια εβδομάδα μετά το τέλος των μαθημάτων. Η επίδοσή σας σε κάθε εργασία θα έχει διαφορετική βαρύτητα στον τελικό βαθμό σας (άριστα το 100). Η αξιολόγηση απαιτείται από 3 μέλη, την ατομική (50%), τη συλλογική και την προσφορά στην ομάδα εργασίας (50%). Συγκεκριμένα:

- **Εβδομάδα 1.** Η Ατομική εργασία Έκθεση στη Μέθοδο Πρότζεκτ αντιπροσωπεύει το 10%,
- **Εβδομάδα 2.** Συγκριτική Μελέτη (ομαδική εργασία) αντιπροσωπεύει το 20%,
- **Εβδομάδα 3.** Οι Ομαδικές εργασίες wikis (10%) και το προσωπικό ΕΣ 40 %, και

Εβδομάδα 4. Οι παρουσιάσεις και οι ομαδικές εργασίες αξιολόγησης, οι ιδέες και προτάσεις αντιπροσωπεύουν το 20% της συνολικής σας βαθμολογίας.

Σημαντική Παρατήρηση: Στις ομαδικές εργασίες θα ληφθεί υπόψη η ενεργητική συμμετοχή και η συμβολή στις ομάδες εργασίας

- **Εβδομάδα 5:** Αξιολόγηση του μαθήματος από τους υπαλλήλους συμμετέχοντες στο μάθημα ΜΠ.

Τι κάνουμε από τώρα μέχρι το Νοέμβρη

Η συμμετοχή στην επόμενη συζήτηση μπορεί να δώσει το πρώτο ερέθισμα για το πλάνο και την κατασκευή του μαθήματος σύμφωνα με τις ανάγκες στο ελληνικό σχολείο (κοινωνικό και πολιτισμικό).

Μέχρι την έναρξη του μαθήματος την 1η Νοεμβρίου του 2006, αυτός ο χώρος θα φιλοξενήσει τις ιδέες και τα προβλήματα που υπάρχουν ή προέβλεπαν να υπάρχουν. Οι εκπαιδευτές/τριές, Νίκη Λαμπροπούλου, Μαριάννα Βήβησου, Μαρία-Ηρα Στεφάνου και ο Ανδρέας Κατρίδης, θα προσπαθήσουν να βοηθήσουν να αναδειχθούν αυτά τα προβλήματα και να προταθούν λύσεις με το συνεργατικό σχεδιασμό του μαθήματος, την παροχή υλικού από τους εκπαιδευτικούς και τη συμμετοχή στις συζητήσεις.

Είναι σημαντική η συνεργατική εργασία, πριν να ξεκινήσει το μάθημα στα μέσα Σεπτεμβρίου, για να αναδειχθούν υπαρκτά προβλήματα και ιδέες.

Χώρος υποδοχής - εδώ συστημάστε και γνωριζόμαστε καλύτερα :)

- Ενημερωτικό Δελτίο
- Μελέτη Πεδίου: Ιδέες και υλικό για το συνεργατικό σχεδιασμό του μαθήματος
- Συνεργατικός σχεδιασμός μαθήματος ΜΠ
- Γλωσσάρι για τη Μέθοδο Πρότζεκτ
- Θεωρητική & Τεχνική Υποστήριξη
- Ομάδες Εργασίας: Σχεδιασμός - Δημιουργία - Λειτουργία

Τελευταία νέα

Προσθήκη νέων θέσεων...

19 Ιουλ, 04:44 - Νίκη Λαμπροπούλου
Προσέγγιση Πρώτης περιστασία...

14 Ιουλ, 06:40 - Νίκη Λαμπροπούλου
Αρχική Περιγραφή με τη ΜΠ περιστασία...

5 Ιουλ, 05:14 - Νίκη Λαμπροπούλου
Εργασία - Υλικό περιστασία...

4 Ιουλ, 21:40 - Νίκη Λαμπροπούλου
Τι θα γίνει από το μάθημα 'Μέθοδος Πρότζεκτ' περιστασία...

Συνδεδεμένοι Χρήστες

(σε τελευταίο 6 λεπτά)

Νίκη Λαμπροπούλου

Ημερολόγιο

<< Αύγουστος 2006 >>

Κυρ	Δευ	Τρι	Τετ	Παρ	Σαβ
	1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29
30	31				

Γεννάτα συζητήματος μαθημάτων
Ομαδικά Προσωπικά γεννάτα

Προσωπικά Ημερολόγια

Κάνει ένα ημερολόγιο

Εργασίες UOM

- Διαχείριση Groups
- Ρυθμίσεις Εργασιών υομ
- Κατανομή Εργασιών UOM
- Αξιολογή Κατανομή

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Βαϊνά, Μ. (1996). *Μέθοδος project: Μια πρόκληση για το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα*, Νέα Παιδεία, τ. 80, Φθινόπωρο, σελ. 77-87.
- Βιβίτσου, Μ., Λαμπροπούλου, Ν., Κονετάς, Δ. (2006α). *Η Μέθοδος Σχεδίων Εργασίας (project) στο πλαίσιο της η-μάθησης*, Πρακτικά 3^{ου} Πανελληνίου Συνεδρίου ΕΕΕΠ-ΔΤΠΕ «Εκπαίδευση και Νέες Τεχνολογίες», www.eeep.gr, 30 Σεπτεμβρίου-1 Οκτωβρίου, Αθήνα, 2006, ISBN 960-88368-3-2.
- Βιβίτσου, Μ., Λαμπροπούλου, Ν., Παρασκευάς, Μ. (2006β). *Οι εκπαιδευτικοί και η δια βίου μάθηση στον 21^ο αιώνα: το παράδειγμα του Πανελληνίου Σχολικού Δικτύου*, **Aspects Today**, τ. 10, σελ. 22-34, Αθήνα: ΠΕΚΑΔΕ
- Βιβίτσου, Μ., Αγιακλή, Χ. (2006γ). *Ο χωρισμός σε επίπεδα στο Γυμνάσιο*, **Aspects Today**, τ. 11, σελ. 12-14, Αθήνα: ΠΕΚΑΔΕ
- Γκουνταβά, Ε. (2003). **Ψηφιακές Βιβλιοθήκες και Γνωστική Διαδικασία - Κοινωνικές Θεωρίες**, αδημοσίευτη εργασία, Ιόνιο Πανεπιστήμιο, Τμήμα Αρχαιονομίας-Βιβλιοθηκονομίας, Μεταπτυχιακό Τμήμα. Διαθέσιμο στη δ/νση http://dlib.ionio.gr/theses/0304tab522k/Gountava_Knowledge.doc (30/08/2005)
- Dewey, J. (1952). Πείρα και Αγωγή, μετφρ. Γ. Βασδέκη. Αθήνα.
- Εφημερίς της Κυβερνήσεως της Ελληνικής Δημοκρατίας (ΦΕΚ), Τεύχος 2^ο, Αρ. Φύλλου 303 & 304/13.03.2003.
- Καζαντζή, Α., Κολοκυθάς, Γ., Γαβριλάκης, Κ, Λέκκας, Θ. (2005). *Η αξιολόγηση των εκπαιδευτικών για το Έργο «Σχολικά Προγράμματα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης» κατά τα σχολικά έτη 2002-03 & 2003-04 και η άποψή τους για τα υφιστάμενα προβλήματα του θεσμού*, 1ο Συνέδριο Σχολικών Προγραμμάτων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, Κόρινθος.
- Κονετάς, Δ. (2005). *Αποτελέσματα εφαρμογής τεχνολογιών για την υλοποίηση στόχων περιβαλλοντικής εκπαίδευσης (προστασία απειλούμενων πουλιών Ηπείρου-ΠΑΠΗ)*, Πρακτικά 1^{ου} συνεδρίου Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, 23-25 Σεπτεμβρίου 2005, Κόρινθος, Ελλάδα.
- Κονετάς, Δ. (2002). *Σχεδίαση Συστημάτων Διαχείρισης Online μάθησης*, Επιστημονικό Συμπόσιο διδασκαλίας των μαθημάτων της Φιλοσοφίας και της Στατιστικής, ΠΤΝ Τομέας Φιλοσοφίας του ΦΠΨ Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, 6/2002.
- Κονετάς, Δ., Βιβίτσου, Μ., Λαμπροπούλου, Ν. (2006). *Χρήση πληροφορικής σε συνδυασμό με εικαστικές τέχνες για την προσέγγιση περιβαλλοντικών προβλημάτων με τη μέθοδο Project*. Όπως έχει εγκριθεί για τα Πρακτικά 2^{ου} συνεδρίου Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, 15-17 Δεκεμβρίου 2006, Μυτιλήνη, Ελλάδα.
- Κωσταρίδου-Ευκλείδη, Α. (1997). **Ψυχολογία της Σκέψης**. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Λαμπροπούλου, Ν. (2006). *Εφαρμοσμένη Εκπαιδευτική Μηχανική για την Υπηρεσία Ασύγχρονης Εκπαίδευσης του ΠΣΔ. Instructional Engineering for the e-Learning Service in the Greek Schools Network*. Πρακτικά 3^{ου} Πανελληνίου Συνεδρίου ΕΕΕΠ-ΔΤΠΕ «Εκπαίδευση και Νέες Τεχνολογίες» www.eeep.gr, 30 Σεπτεμβρίου-1 Οκτωβρίου, Αθήνα, 2006, ISBN 960-88368-3-2.
- Λαμπροπούλου, Ν. (2005). *Ελληνικές Διαδικτυακές Εκπαιδευτικές Κοινότητες της Πράξης: Μαθαίνοντας Μαζί Κατασκευή Ιστοσελίδων στο Πανελλήνιο Σχολικό Δίκτυο*. Δημερίδα για την αξιοποίηση των ΤΠΕ: Πανελλήνια Ένωση Καθηγητών Αγγλικής της Δημόσιας Εκπαίδευσης (ΠΕΚΑΔΕ) 17-18 September, Αθήνα, 2005.
- Ματσαγγούρας, Η. (2003). **Η Διαθεματικότητα στη Σχολική Γνώση: Εννοιοκεντρική Αναπλαισίωση και Σχέδια Εργασίας**. Αθήνα: Εκδόσεις Γρηγόρη.
- Παπακωνσταντίνου, Π. (1996). «Παιδαγωγική σχέση και αυτονομία», στο Γκότοβος, Α., Μαυρογιώργος, Γ., Παπακωνσταντίνου, Π. **Κριτική Παιδαγωγική και Εκπαιδευτική Πράξη**, Gutenberg, Αθήνα
- Παπαργύρης, Α., Πουλυμενάκου, Α. (2003). *Μάθηση και Δυνητικές κοινότητες Πρακτικής: Μια εμπειρική μελέτη*, Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών. Διαθέσιμο στη διεύθυνση: <http://www.dmst.aueb.gr/fsdet/programma.doc> (4/4/2006).
- Frey, K. (1998) **Η μέθοδος Project** (μτφ. Κλ. Μάλλιου). Θεσσαλονίκη: Κυριακίδης.
- Χριστοπούλου, Μ., (2006) *Χρήση των νέων τεχνολογιών στην εικαστική αγωγή: Παραδείγματα και εφαρμογές*, 3ο Πανελλήνιο Συνέδριο ΕΕΕΠ-ΔΤΠΕ, Εκπαίδευση και Νέες Τεχνολογίες, Κορυδαλλός, Σεπτέμβριος 2006.
- Χρυσαφίδης, Κ. (2000) **Βιωματική-Επικοινωνιακή διδασκαλία**. Αθήνα: Εκδόσεις Gutenberg.

ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Anderson, R. C., Pearson, P. D. (1988). *A Schema-theoretic view of basic processes in reading comprehension* in Carell, P. C., Devine, J., Eskey, D. (eds) **Interactive Approaches to Second Language Reading**, CUP
- Bandura, A. (1986). **Social Foundations of Thought and Action**. Engelwood Cliffs, NJ: Prentice-Hall
- Benson, P. (2002). "Rethinking the relationship of self-access and autonomy" [Online] Available from: <http://lc.ust.hk/HASALD/newsletter/02newsletter/02rethinking.htm> [Accessed 10.10.06]
- Benson, P. (1997). "The philosophy and politics of learner autonomy" in Benson, P. and Voller, P. (eds) **Autonomy and Independence in Language Learning**. London: Longman.
- Berry, L. (2000). **Cognitive Effects of Web page design**. London: IDEA Group Publishing.
- Bloom, B. et al (1956). **Taxonomy of Educational Objectives: Handbook I, The cognitive domain**. NY: David McKay & Co.
- Bontis, Nick (2002). *World Congress of Intellectual Capital Readings*, Boston: Elsevier Butterworth Heinemann KMCI Press.
- Brown, J. S., Collins, A. & Duguid, S. (1989). **Situated cognition and the culture of learning**. Educational Researcher, 18(1), 32-42.
- Bruner, J. (1991). *The Narrative Construction of Reality*, Critical Inquiry, 18:1, 1-21.
- Butler, P. (2006). *VLEs: Pedagogy and Implementation*. Direct Learn Online Conferencing <http://www.online-conference.net/index.htm> (October 2006)
- Cafolla, R., Knee, R., (1996). *Creating WWW sites, Learning and leading with technology*, v.24, n.3, pp6-9, Nov 96.
- Chamot, A. U. (1987) *The Learning Strategies of ESL Students* in Wenden, A. & Rubin, J (eds) **Learner Strategies in Language Learning**, Hemel Hempstead: Prentice Hall International (UK).
- Cicognani, A. (2000). *On the Linguistic Nature of Cyberspace and Virtual Communities*, **Virtual Reality**, 3, (2000) 16-24
- Dickinson, L. (1987) **Self-instruction in Language Learning**, CUP
- Dougiamas, M. (2006). *Moodle: A toolbox for creating learning communities*. Direct Learn Online Conferencing <http://www.online-conference.net/index.htm> (8-10-2006)
- Garrison, D. R. & Anderson, T. (2003). *E-learning in the 21st Century: A Framework for Research and Practice*. London: Falmer Press, Routledge Chapman & Hall.
- Holec, H. (1980). **Autonomy and Foreign Language Learning**. Council of Europe.
- Kerski, J. (1999). A nationwide Analysis of the implementation of GIS in High School Education, 2nd ESRI International User Conference, Ανασύρθηκε στο διαδίκτυο (24/10/2006): <http://gis.esri.com/library/userconf/proc99/proceed/papers/pap202/p202.htm>
- Legrady, G. (2006). *Perspectives on Collaborative Research & Education in Media Arts*, Leonardo, MIT Press
- Lave, J., & Wenger, E. (1990). **Situated Learning: Legitimate Peripherical Participation**. Cambridge, UK: Cambridge University Press.
- Natriello, G. (2004). *Beyond Courses: The search for new forms of Education Online*, **EdLab**, Teachers' College, Columbia University. Διαθέσιμο στη διεύθυνση: <http://edlab.tc.columbia.edu/index.php?q=node/471> (4/9/2006)
- Pata, K., Sarapuu, T. (2003). *Development of mental models by environmental role-play in synchronous collaborative virtual workplace. Proceedings of International Conference "E-Learning in Science and Education"* Tartu, Estonia, pp. 37-40.
- Piaget, J. (1972). *The epistemology of interdisciplinary relationship*. Paris: OECD.
- Ramasubramanian, L. (1999). *Digital Technologies and Youth Voices: Participatory Problem-solving Using Spatial Technologies*, The Association of American Geographers 95th Annual Meeting
- Sims R., Legg, M. (1997). *Geographic Information Systems (GIS) as an EE Tool*, Clearing -EE in the Pacific Northwest, Issue 97, April/May 1997, pp.18-19
- Tudor, I. (1996). **Learner-Centredness as Language Education**. Cambridge: Cambridge University Press.
- Turkle, S. (1997). **Life on the screen: Identity in the age of the Internet**. Touchstone.
- Vivitsou, M. (2004). *The Computer-based Self-Access Centre in the Greek Gymnasium – A Framework*, Unpublished MA Dissertation (MEd), Patra: Greek Open University
- Vygotsky, L. S. (1978). **Mind in Society**. Harvard University Press.
- Wenden, A. (1991). **Learner Strategies for Learner Autonomy**. London: Prentice Hall.
- Wenger, E. (1998). **Communities of Practice: learning, meaning and identity**. Cambridge: Cambridge University Press.
- Williams, M., Burden, R. (1997). **Psychology for Language Teachers: A social constructivist approach**. Cambridge: Cambridge University Press.